

Kommuneplanens samfunnsdel

[Dokumentundertittel]

Kommuneplanens samfunnsdel - Vardø kommune

Innhold

Forord	3
Bakgrunn	3
1. utfordringer for Vardøsamfunnet fram mot 2032	4
1.1 Demografisk utvikling	4
1.2 Næringsliv	5
1.3 Omstilling.....	5
2. Overordnede mål for planarbeidet i Vardø	5
2.1.1 Vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i hele landet.....	6
Gjeldende fylkesplaner og andre regionale planer	6
2.2 Lovverk	7
3. Samarbeid, kompetanse, tjenestetilbud og kommunen som organisasjon.....	7
3.1 Samarbeid og samordning.....	7
3.2 Tjenestetilbud og kommunen som organisasjon.....	8
3.3 Økonomi	8
4. Næringsliv og sysselsetting.....	8
4.1 Proteiner fra havet og marine næringer.....	8
4.1.1 Fiskebåter/fartøy	9
4.1.2 Sjømatindustri	9
4.1.3 Havbruk - akvakultur	9
4.1.4 Samiske fiskeinteresser	10
4.1.5 Vardø havn	10
4.2 Reiseliv.....	10
4.3 Næringsarealer og tilrettelegging for bedriftsetablering	11
4.4 Landbruk og reindrift.....	11
4.5 Gjennomføring	12
4.6 Bærekraftmål knyttet til næringsliv og sysselsetting.....	13
5. Areal-, natur og friluftsområder	13
5.1 Arealstrategi	13
5.2 Naturmangfold	13
5.3 Varangerhalvøya Nasjonalpark.....	14

5.4 Vernede områder	15
5.5 Friluftsliv	15
5.6 Sjøareal	15
5.7 Gjennomføring	16
5.8 Bærekraftmål knyttet til areal, natur- og friluftsområder	17
6. Boligbygging og tettstedsutvikling	17
6.1 Boligbygging	17
6.2 Tettstedsutvikling	18
6.3 Fritidsboliger	18
6.4 Trafikksikkerhet	18
7. Kulturarv	19
8. Klima og miljø	20
8.1 Klimatilpasning	20
8.1.2 Infrastruktur og samfunnsikkerhet	20
8.2 Miljø.....	21
8.3 Grønnere hverdag	21
8.4 Gjennomføring	21
8.5 Bærekraftmål knyttet til klima og miljø.....	22
9. Folkehelse og levevilkår	24
9.1 Leve hele livet.....	24
9.2 Oppvekstmiljø for barn og unge – en trygg oppvekst varer livet ut	25
9.3 Kultur og idrett	25
9.4 Gjennomføring	26
9.10 Bærekraftmål knyttet til folkehelse og oppvekstvilkår	27
10. Bærekraft i Vardø.....	28
10.1 Implementering av bærekraft i kommunens arbeid	28
11. Medvirkning i planprosessen	30
12. Slik skal kommuneplanens samfunnsdel følges opp	31

Forord

Kommuneplanen sier noe om hvordan Vardø kommune skal utvikle seg de neste 10 årene til politikere, administrasjon, næringsliv og innbyggere. Kommuneplanen sier også hva som skal til for å nå disse målene. Kommuneplanen er dermed kommunens viktigste styringsdokument.

Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel.

Samfunnsdelen er et overordnet styringsverktøy for kommunen. Samfunnsdelen synliggjør muligheter og utfordringer som kommunen står overfor. Den sier hva vi ønsker å oppnå i kommunen, og hva vi må gjøre for å få det til.

Ingen vet hva framtida vil bringe. Likevel er det viktig at vi legger planer og tenker nøye gjennom hva vi ønsker og hva vi vil med framtida vår. Det er viktig å vite hva vi vil med kommunen vår.

Kommunen vi lever og bor i er vår, og sammen skal vi utvikle kommunen og skape det gode liv her. Folketallet i kommunen kryper sakte nedover og færre ungdommer kommer tilbake til kommunen etter endt utdanning. Skal vi få flere til å bosette seg i kommunen må vi legge til rette for eksisterende og nytt næringsliv slik at nye arbeidsplasser kan skapes. Vi ønsker å skape et bærekraftig og at vi sammen bygger et mangfoldig og godt samfunn – livskraftige lokalsamfunn i hele kommunen.

Planen som du nå sitter med, er et resultat av en omfattende og engasjerende prosess. Som innbyggere i har vi hatt mulighet til å påvirke prosessen gjennom folkemøter, arbeidsmøter og samlinger. Den har vært på høring og lagt ut til ettersyn for å gi innbyggerne mulighet til å komme med synspunkter og kommentarer.

Jeg vil takke alle som har bidratt i prosessen med kommuneplanens samfunnsdel.

Ordfører

Ørjan Jensen

Bakgrunn

Vardø kommunes visjon er å være et fremtidsorientert “kystens fyrtårn” gjennom positiv tenkning og skal bli førstevalg for bosetting i Finnmark. Satsningsområdene for kommunen som samfunn er fiskerinæring og alternativ næringsutvikling, turisme, ungdom og utdanning, Finnmarks tusenårssted, og helse, omsorg og kultur.

Bakgrunnen for rullering av kommuneplanens handlingsdel, er behov for oppdatering i plan og visjoner for kommunen. Hensikten med kommuneplanens samfunnsdel er å være et grunnleggende verktøy for utvikling og prioriteringer i kommunen. Samfunnsdelen er et rammeverk for videre arbeid med kommuneplanens arealdel og handlingsdel. Dette vil si at de vedtatte prioriteringsområdene i samfunnsdelen legger grunnlag for beslutninger og prioriteringer for arealbruk og budsjettering i kommunen de kommende årene.

I planprogrammets forarbeid til kommuneplanen, har kommunen valgt å gjennomgående inkludere bærekraftmålene som grunnlag for prioriteringer i alle sektorer. Dette gjenspeiles i næringslivsatsning, helse og omsorg, kulturtilbud, trafikksikkerhet og prioriteringer fra kommunens side.

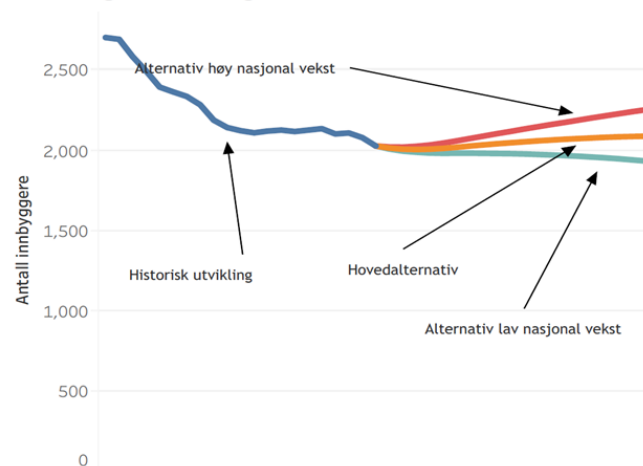
1. utfordringer for Vardøsamfunnet fram mot 2032

Vardø kommune er en bykommune, men også en distriktskommune. Som den demografiske utviklingen viser, er det en tendens til at unge flytter ut av kommunen, og gjennomsnittsalderen går opp. Dette skaper behov for prioritering og helse- og omsorgsplanlegging med utgangspunkt i et økende behov. Reformen Leve Hele Livet har som mål at det tilrettelegges for trivsel og sterk autonomi gjennom hele livet. Dette innebærer tilrettelegging når det kommer til infrastruktur, servicetilbud, velferdsteknologi, helsetjenester og sosiale arenaer.

1.1 Demografisk utvikling

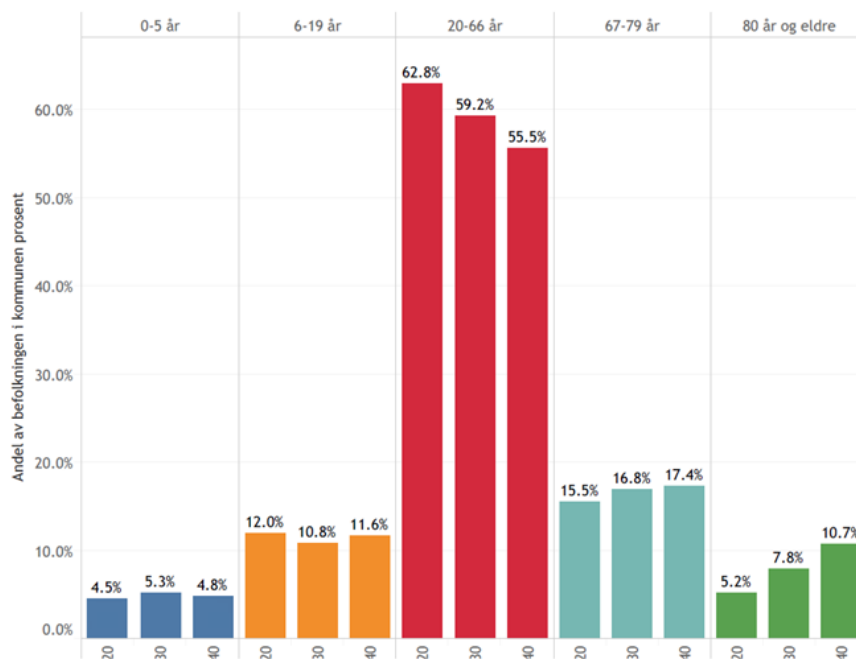
Per 1. januar 2022 er det registrert 1906 innbyggere i Vardø kommune. SSBs framskrivninger for 2030, viser et hovedalternativ på 2090 innbyggere. Lav- og høyalternativet er 2049 og 2120 innbyggere. Prognosen innebærer at kommunen kan forvente en stabil og svakt økende befolkningstrend de kommende årene.

Utviklingen i befolkningen 2000-2040. Ulike alternativer for befolkningsframskrivninger. Vardø

Når det kommer til beholdningssammensetning, viser framskrivningen at Vardøs befolkning vil fordeles slik:

Befolkningsammensetningen i 2020, 2030 og 2040. Hovedalternativet. Summerer seg til 100 % for det enkelte år. Vardø

Framskrivningen viser at hovedandelen av kommunens innbyggere er i alder for aktiv deltakelse i arbeidslivet. Videre viser grafen at det er høy sannsynlighet for at det i de kommende årene vil være en økende andel eldre befolkning sammenlignet med andre aldersgrupper i befolkningen. Dette fordrer at kommunen er klar for de praktiske konsekvensene dette har for tjenesteutvikling, tjenesteyting og infrastruktur. Reformen Leve Hele Livet tar for seg hvordan kommunen tilrettelegger for en aktiv hverdag for alle aldersgrupper.

1.2 Næringsliv

I forbindelse med utarbeidelse av strategisk næringsplan for kommunen, er det gjort en kartlegging av muligheter, utfordringer og målsettinger for næringsutvikling i Vardø kommune. Strategisk næringsplan legger grunnlaget for næringslivsatsning fra kommunens side. Dette gjenspeiles i prioritering ved utdeling av fondsmidler, lån og tilrettelegging av arealer. Arbeidet med Vardø Havneområde og Svartnes havn gjenspeiler satsning på fiskeri og marin ressursutvikling.

Reiseliv som satsningsområde fordrer at kommunen bidrar til tilrettelegging for etablering av en økende reiselivsnæring. Et tredje punkt i strategisk næringsplan er akkvisisjon. Dette innebærer at kommunen ønsker å tiltrekke seg nye bedrifter. Nyetableringer innen reiseliv og næringsliv er viktig for å både styrke lokal vekst, men også å skape arbeidsplasser og bolyst. De siste tiårene har antall næringsdrivende innen handel gått ned betydelig. Dette forsterker handelslekkasje til andre steder, samt svekker mulighetene for arbeidsplasser. Kommunen har derfor som mål å legge til rette for de bedrifter som ønsker å etablere seg i Vardø.

1.3 Omstilling

Siden forrige samfunnsplan, er det et større søkelys på tilrettelegging for grønn omstilling, også på kommunalt nivå. Kombinasjonen av å skulle tilrettelegge for den kommende demografiske utviklingen de neste årene, utvikle næringsliv, og sette kurs mot en mer bærekraftig framtid, krever arbeid. Dette gjelder både kommunalt nivå, men også at ønsket om mer fremtidsrettede løsninger er forankret i kommunens befolkning.

2. Overordnede mål for planarbeidet i Vardø

Vardø kommune tar sikte på å utarbeide et helhetlig plansystem i kommunen. Med utgangspunkt i FNs bærekraftsmål, er målsettingen å utarbeide et godt grunnlag for politisk styring og administrativ oppfølging. Tiltakene som har utgangspunkt i planene, skal ha en tydelig framdriftsplan og være målbare. Dette kan oppnås ved å ha tydelig ansvarsfordeling og en realistisk plan som utgangspunkt.

Kommuneplanens samfunnsdel tar stilling til Vardøsamfunnets langsiktige utfordringer og overordnede målsettinger for samfunnsutviklingen. FNs bærekraftsmål skal legges til grunn for planlagt samfunnsutvikling i Vardø. Kommunens overordnede planlegging innen klima- og miljøhensyn og klimatilpassing innlemmes i samfunnsdelen. Videre skal universell utforming, et aldersvennlig samfunn, og hensynet til barn og unge også berøres. Mål og arealstrategi i samfunnsdelen legger føringer for arealdelen.

Det fremgår av Plan- og bygningsloven §11-3 første led at "Kommuneplanens samfunnsdel skal legges til grunn for kommunens egen virksomhet og for statens og regionale myndigheters virksomhet i kommunen." Dette innebærer at samfunnsdelen har innvirkning på det overordnede planarbeidet i kommunen, og at vedtatt samfunnsplan setter styringen for kommunens prioriteringer de årene den er gyldig.

2.1 Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging

2.1.1 Vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i hele landet

Et bærekraftig velferdssamfunn er avhengig av at det skapes verdier og arbeidsplasser i hele landet. Gode rammebetingelser for et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv er helt sentralt. Planlegging er et avgjørende virkemiddel for å legge til rette for vekst i lokal næringsaktivitet og arbeidsplasser. Fylkeskommunene og kommunene stimulerer til omstilling, vekst og nye arbeidsplasser ved å gi langsiktige og forutsigbare rammer for arealbruk blant annet til næringsvirksomhet, stimulere til innovasjon og bidra til arbeidskraft med relevant kompetanse. Regjeringen legger vekt på at det legges til rette for vekst i sysselsetting og produksjon i grønt og bærekraftig næringsliv.

Dokumentet «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023» er utarbeidet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet og ble vedtatt 14.05.2019. Dokumentet inneholder totalt femtjue separate forventninger innenfor følgende fire hovedtema:

- Planlegging som verktøy for helhetlig og bærekraftig utvikling.
- Vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i hele landet.
- Bærekraftig areal- og samfunnsutvikling
- Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve.

Regjeringen legger videre vekt på at vi har fire store utfordringer:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn.
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle.

Til forskjell fra tidligere versjoner av dokumenter, er det i inneværende periode et særlig søkelys på at FNs bærekraftsmål skal legges til grunn i planleggingen.

Gjeldende fylkesplaner og andre regionale planer

- Regional transportplan for Finnmark 2018-2028
- Regional vindkraftplan for Finnmark 2013-2025
- Planprogram for Finnmark vannregion 2022-2027
- Regional plan for kompetanse i Finnmark 2016-2028
- Regionalt næringsprogram for landbruket i Troms og Finnmark 2019-2022

2.2 Lovverk

Plan- og bygningsloven (2008) regulerer utarbeidelsen av kommuneplanens arealdel og samfunnsdel. I utarbeidelse av kommunens samfunnsdel, er det i hovedsak §11-1 - §11-4 og §11-12- §11-15 som er gjeldende.

§11-1 Kommuneplan

Kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel.

Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen. Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn.

Det skal utarbeides kommunedelplan for bestemte områder, temaer eller virksomhetsområder.

Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Økonomiplanen etter kommuneloven § 14-2 bokstav a kan inngå i eller utgjøre handlingsdelen.

§11-2 Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Den bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for utviklingen i kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen. Den skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private.

Kommunedelplaner for temaer eller virksomhetsområder skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer. Handlingsdelen skal revideres årlig.

3. Samarbeid, kompetanse, tjenestetilbud og kommunen som organisasjon

3.1 Samarbeid og samordning

Vardø kommune samarbeider med andre kommuner om forvaltningsoppgaver der dette er naturlig, både grunnet nødvendighet og gunstighet. Vardøs lokasjon på kysten gjør interkommunalt samarbeid om en felles regional kystsoneplan naturlig. Videre er Varangerhalvøya Nasjonalpark forvaltet av Nasjonalparkstyret er sammensatt av representanter fra de ulike kommunene. På de områdene der Vardø kommune alene ikke har tilstrekkelig kompetanse, er det naturlig å samarbeide enten med nabokommuner eller fylkeskommunen.

Aktører, relasjoner og teknologiske muligheter er i kontinuerlig endring. Et mer nettverksorienterte samfunn forutsetter at det samarbeides mer om å utvikle fremtidsrettede løsninger. Kommunen som organisasjon utfordres til å utvikle nye arbeidsmetode og tilnærminger i tjenesteutviklingen. Som en del av samfunnsplanen, ønsker kommunen å tilrettelegge for styrket samarbeid mellom innbyggere, frivillighet, næringsliv og kommunens tjenester. På denne måten kan Vardøsamfunnet som helhet adressere lokale samfunnsutfordringer, og utvikle evnen til å styrke sosial bærekraft.

3.2 Tjenestetilbud og kommunen som organisasjon

Som organisasjon har kommunen som overordnet mål å levere gode tjenester til innbyggerne. På denne måten ivaretar kommunen sitt samfunnsoppdrag som generalistkommune. Vardø kommune som organisasjon oppfattes som en god arbeidsplass. For at kommunen skal fortsette å både være en god arbeidsplass og en kompetent organisasjon, er det viktig å fortsette arbeid med rekruttering av gode

3.3 Økonomi

Vardø kommunes finansreglement legger opp til at kommunen skal en lav til moderat risikoprofil med fokus på å redusere i hvilken grad endringer i finansmarkedene vil påvirke kommunens finansielle stilling.

I årene fremover er det planlagt gode nettodriftsresultater. Det positive resultatet skal brukes til å styrke midler på disposisjonsfond ytterligere.

Kommunens netto lånegjeld har et høyt nivå, men det legges opp til at lånegjelden skal reduseres. Sett i sammenheng med at kommunen har høyt gjeldsnivå er det positivt at kommunen har et stort disposisjonsfond, som kan benyttes som egenfinansiering av gjeld og som sikrer kommunen ved uforutsett utgifter eller inntektssvikt.

4. Næringsliv og sysselsetting

I kommunens næringsstrategi for de kommende årene, er det vedtatt å satse på tre hovedretninger. Disse er fiskeri, reiseliv og å tiltrekke seg bedrifter utenfra. Disse hovedelementene innen næringsstrategi danner beslutningsgrunnlag i tildeling av midler, tilrettelegging for utvikling, og generell satsning for å skape arbeidsplasser.

Med bærekraftmålene som grunnpilar for vilkår for drift, ønsker kommunen både utvikling av eksisterende bedrifter og nye etableringer velkommen. Vardø kommune har et godt utgangspunkt for utvikling av fiskerinæringen i kommunen. Videre er akkvisisjon en paraplymålsetning for å tilføre etableringer av større bedrifter innen fiskeri, havbruk, andre måter å anvende marine ressurser, samt nye sektorer.

Vardøs geografiske plassering og rike historie danner et godt fundament for reiselivsutvikling. Naturopplevelser, fuglekikking, museumsbesøk og historisk vandring gjennom byen er noen av mulighetene kommunen kan by på. Med et mangfoldig utgangspunkt, er Vardøs turismenæring under utvikling.

4.1 Proteiner fra havet og marine næringer

Proteiner fra havet har vært en av grunnpilarene i livsgrunnlaget for Vardøvæinger siden det først kom folk hit. Det er ønskelig at proteiner fra havet, være seg fisk, hval, marine planter eller

biprodukter, fortsetter å ha en nøkkelrolle i kommunens næringsliv. Kommunen ønsker å arbeide tett med næringslivet for å bidra til utvikling i sektoren.

Hensynet til naturmangfold på land og marint biomangfold er viktig for å sikre en framtidsrettet utvikling. Dette innebærer en balanse mellom bruk og vern, samt å ta hensyn til sårbare områder. Dette vil legge grunnlag for nye reguleringsplaner og utbygging av områder.

For å legge til rette for eksisterende aktører og nyetableringer, har kommunen i næringsstrategien foreslått følgende virkemidler i arbeidet for en styret marin næring:

- Videreutvikle fasilitetene ved Vardøs havner, i tråd med fiskeflåtens lov
- Videreutvikle den marine utdanningen som gis ved Vardø VGS
- Utvikle virkemidler for å styrke eksisterende bedrifter innen marine næringer
- Utvikle virkemidler rettet mot nyetableringer innen marine næringer.
- Utvikle og iverksette tiltak for å tilrettelegge fangstflåten
- Legge til rette for samarbeidsarenaer, der næringsaktørene og kommunen møtes.
- Samarbeide aktivt med næringsforeningen og andre utviklingsaktører for å fange opp gode gründere

4.1.1 Fiskebåter/fartøy

Vardøs fiskeflåte er i oppsving, og Vardø kommune vil tilrettelegge for både nyetablering av nye fiskere, og for økt levering fra fremmedbåter. For å oppnå dette, er det nødvendig med økt kapasitet ved Vardøs mottaksfasiliteter. Kommunen ønsker å tilrettelegge for utvikling av eksisterende og nye anlegg som vil fremme fiskeri i kommunen.

Gjennom fondsmidler støtter kommunen lokale fiskere som ønsker å utvikle sine fasiliteter og fartøy. Dette danner et godt grunnlag for utvikling innen den lokale næringen de neste årene. Styrking av fiskeres muligheter for utvikling og samarbeid vil gi positive ringvirkninger i årene som kommer.

4.1.2 Sjømatindustri

Sjømatindustri er en av de marine næringene kommunen ønsker å tilrettelegge for i framtiden. Dette innebærer videreforedling av sjømat, både fisk og andre ressurser fra havet. Den globale befolkningsveksten gjør at sjømat vil bli enda mer etterspurt. Tilhørigheten av hvitfisk i nærområdet i kommunen har stor betydning for fiskeflåten i området, og dermed også muligheter for verdiskaping på land.

Sjømatindustrien er en del av kultur som skal satses på og utvikles. Dette gjelder både industrivirksomhet i seg selv, og å utvikle mulighetene innenfor sjømatlinjen ved Vardø videregående skole. Samlet sett ønsker kommunen å oppnå økt videreforedling av sjømat, både i industrien selv og kunnskapsutviklingen for kommende generasjoner.

4.1.3 Havbruk - akvakultur

Ressurser fra havet er en av Vardøs historiske grunnpilarer. Dette vil det være, også i fremtiden. Framtidens havbruk inneholder et spekter av metoder for å benytte seg av ressursene i havet. Fiskeri og fiskeforedling er allerede en del av Vardøs anvendelser av havet.

For fremtiden er det relevant å se på muligheter for levendelagring av fisk i merder, både innenfor den kommende ytre molo, og på anlegg til havs. Kontinuerlige havstrømmer og lave temperaturer gjør havområdene utenfor Vardø til egnede områder for oppbevaring av levende fisk i større skala ute i havet. Denne typen næringsutvikling vil være et godt tilskudd og mangfoldiggjøring av Vardø kommunes bruk av marine ressurser.

For oppdrett, ligger Vardø kommune i produksjonsområde 13 – Øst- Finnmark. Ifølge trafikklssystemet for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret, er området gitt grønt lys. Dette innebærer at oppdrettsnæringen kan ha en 6% årlig vekst i produksjon. I årene som kommer, vil det derfor være mulig å legge til rette for aktører som ønsker å etablere oppdrettsmerder i sjøområdene satt av til akvakultur i Kystsoneplan for Varanger.

I løpet av 2022 er det iverksatt initiativ for oppstart og forskning på produksjon av skalldyr i Vardø. Dette er et fremtidsrettet prosjekt, og kommunen gjør det den kan for å tilrettelegge for at denne typen havbruk utvikles i kommunen.

4.1.4 Samiske fiskeinteresser

Kommunen har en lovpålagt oppgave i å ta hensyn til samiske fiskeinteresser. Dette vil si fiske og bruk av havområdene til tradisjonelt fiske. Utvikling av fiskeri og havbruk skal ikke gå på bekostning av hensyn til samiske fiskeinteresser i området. Kartlegging av utbredelsen av interessenter i området vil være nødvendig, for så å legge til rette for god sameksistens. Det er viktig å ivareta naturgrunnlaget for samisk kultur- og næringsutøvelse.

4.1.5 Vardø havn

Vardø kommune har tre havner. Vardøya er en havn for fiskeri, person- og godstransport og turisme, Kiberg er i hovedsak en fiskerihavn og Svartnes er havn for fiske og industri. Havnene er store arbeidsplasser for kommunen, og danner et godt grunnlag for videre utvikling. Derfor skal Vardø kommune fortsette sin satsning på utvikling av infrastruktur og fiskenæringen.

De neste ti årene vil det arbeides aktivt med infrastruktur og tilrettelegging for utvikling. Hovedelementene på planen så langt er mudring av Vardøya havneområde, utbygging av en Ytre molo, mudring av Svartnes havn og potensiell utbygging av en ytre skjermingsmolo for Svartnes havn.

Arbeid med utfylling og mudring i Vardø Havneområde iverksettes høsten 2022. Forbedringen av infrastruktur og havneområde i Vestre Molokrok vil øke Vardø Havneområdets kapasitet til å ta imot egne og besøkende fartøy. Dette vil bedre havneforhold for både små og større fartøyer.

Vardø kommune er en av de kommunene i Finnmark med flest fiskefartøyer, og at enda flere leverer fangst. Det er fortsatt rom for en større sektor, men infrastruktur og tilleggstjenester må komme på plass for å tilrettelegge for utviklingen. Infrastruktur, tildeling av landarealer og tilrettelegging for økt bruk av Svartnes Havn er i gang. Ut over dette er det søkt om midler til ytterligere mudring og forbedring av Svartnes Havneområde. Dette vil gjøre det mulig for flere store fartøy å anvende Svartnes havn som leverings- og liggeanlegg. Kombinert med infrastruktur, vil dette øke kapasiteten i området.

I tillegg til fiskeri, er det forventet en økning i utenlandske tankskip og godsskip langs kysten. Dette skaper et behov for forsyninger. Rendezvous- operasjoner utenfor Vardø, samt tilrettelegging for mannskapsbytter og andre tjenester er en mulighet som kan komme i økende grad framover. Dette fordrer at infrastruktur og servicebedrifter er til stede. Aktører i Vardø driver allerede virksomhet inn mot disse fartøyene, og det er grunnlag for at dette behovet øker i årene som kommer.

4.2 Reiseliv

Reiseliv er en av Vardø kommunes satsningsområder. Kommunens naturgitte forhold og unike historie danner et solid grunnlag for reiselivsutvikling. på sikt kan det bygges opp et mangfoldig reiselivstilbud i kommunen. Per i dag satser lokale aktører på følgende tilbud:

- Som medlem av Norges Nasjonalparkkommuner, har Vardø gode forutsetninger for formidling av Varangerhalvøya Nasjonalpark. Dette vil kunne fremme Vardø som friluftslivdestinasjon, og bidra til mangfoldiggjøring av reiselivet i kommunen.
- Vardø kommune er kjent som et gunstig sted for fuglekikking. Dette er et godt grunnlag for markedsføring. Det er allerede gode tilrettelagte fuglekikkeskjul rundt i kommunen. Disse er
- Vardø har en lang og unik historie, noe som er et fantastisk utgangspunkt for destinasjonsutvikling. Vardø har flere kulturelle og historiske severdigheter. Det vil gagne reiselivet generelt og generere nye muligheter ved å samarbeide om utvikling av Vardø kommune som destinasjon for historie- og kulturinteresserte.
- Gjennom mange år er festivalene i kommunen blitt kjente, og det kommer flere tilreisende. Et rikt kulturliv er viktig for både trivsel for lokale, men også utvikle Vardø som attraktiv destinasjon for kulturopplevelser for tilreisende.

I forbindelse med utforming av Vardø kommunes reiselivsstrategi for de neste årene, ble det kartlagt hvilke mulige nisjer og spesialiseringer Vardø har grunnlag for å utvikle:

Type virksomhet	Årstid	Kanal
Baseferie natur og nordlys	Vinter	Spesialister
Resortferie sjøfiske	Sommer	Nisje
Resortferie fuglekikking	Vår og sommer	Nisje
Baseferie læring og kultur	Hele året	Spesialister
Aktive rundturer i natur	Vinter og sommer	Spesialister
Kulturrunder i Finnmark	Sommer	Spesialister
Naturekspedisjoner	Hele året	Spesialister
Cruise, dagsbesøk	Sommer og vinter	Volumoperatører

4.3 Næringsarealer og tilrettelegging for bedriftsetablering

Vardø kommune har satt av store tomter til næringsutvikling. Dette legger til rette for nyetablering av aktører innen fiskeindustri, foredling og annen industriutvikling. Det er spesielt i området rundt Svartnes næringstomter er skilt ut. Området har god infrastruktur med tanke på strømtilgang og kommunikasjon til sjøs og langs E75.

I kommunens strategiske næringsplan legges akkvisisjon inn som en hovedsatsning. Dette innebærer å tiltrekke seg etablering nye bedrifter – både etablering av nye selskaper i kommunen, samt lokalisering av deler av større bedrifter. For å oppnå dette, ønsker kommune å være en aktiv tilrettelegger for bedriftsetablering og utvikling av industri i kommunen. Dette gjelder spesielt innenfor kommunens satsningsområder innen marine næringer, industri og reiseliv. Kommunen stiller seg likevel åpen for bedriftsetablering innen nye sektorer og servicetjenester.

4.4 Landbruk og reindrift

Vardø kommune har flere spredte arealer satt av til landbruk i kommunen. Per i dag er det i Kiberg og Komagvær det aktivt drives med landbruk og husdyr. Kommunen ønsker å legge til rette for utvikling og økning i landbruket. Dette innebærer gode rammebetingelser og kommunikasjon mellom kommune og aktør.

De naturgitte forholdene i kommunen er gunstige for sauehold, og kommunen ønsker å oppfordre til utvikling blant eksisterende aktører, samt tilrettelegging for å igjen ta i bruk tidligere landbruksområder.

Videre er store deler av Vardø kommune en del av reinbeitedistrikt 6. Dette vil si at det i hovedsak i sommerhalvåret er kalvende og beitende rein på Vardø kommunes fastland, fra Komagdalen i sør til Persfjord i nord. Hensynet til reindrift og dyrehelse skal være tungtveiende i beslutninger om forvaltning og arealbruk. Å ivareta naturgrunnlaget for samisk kultur- og næringsutøvelse i kommunen er et viktig aspekt i forbindelse med utarbeidelse av ny arealplan.

4.5 Gjennomføring

Nedenfor er satsningsområder, målsettinger og virkemidler for å oppnå det kommunen ønsker innen næringsvikling i kommunen.

Satsingsområde	Dette vil vi oppnå	Slik skal vi gjøre det
Proteiner fra havet og marine næringer	<i>Øke antall landinger av fisk i kommunen</i>	<i>Legge til rette for nyetablering av bedrifter innen fiskeri og havbruk</i>
	<i>Øke antall fiskere med levering til Vardø</i>	<i>Anvende finansielle verktøy for å støtte fiskere Anvende finansielle verktøy for å støtte opp om nyetablering</i>
	<i>Utvikling av eksisterende bedrifter</i>	<i>Aktivt anvende regulering av områder til egnet bruk</i>
	<i>Nyetableringer innen fiskeri og blå næring</i>	<i>Støtte opp om initiativer for nyetableringer innen</i>
Reiseliv	<i>Oppmuntre til etablering av reiselivsbedrifter i Vardø</i>	<i>Aktivt regulere arealer til reiseliv- og friluftformål Aktivt anvende Nasjonalparkkommunestatus i markedsføring</i>
	<i>Vise Vardøs unike historie og særpreg</i>	<i>Anvende kommunens unike kultur og historie i utvikling av reiselivskonsepter</i>
	<i>Utvikle kommunens Nasjonalpark som destinasjon</i>	<i>Fremme nasjonalparken som reisemål for spennende og vakkert friluftsliv Opprette besøkssenter for Våtmarksområder</i>
	<i>Tilrettelegge for tilreisende</i>	<i>Støtte opp om initiativer til en styrket besøksforvaltning sammen med næringsliv</i>
Næringsarealer Og akkvisisjon	<i>Økt anvendelse av eksisterende næringslokaler</i>	<i>Anvende økonomiske støtteordninger til å få oppstartsbedrifter til Vardø</i>
	<i>Legge til rette for nyetablering av bedrifter</i>	<i>Tilrettelegge for utvikling av eksisterende næringsliv</i>
Landbruk og reindrift	<i>Vekst i lokalt landbruk</i>	<i>Støtte opp om eksisterende landbruk Tilrettelegge for økt småfehold Tilrettelegge for satsning på jordbruk Sørge for god kommunikasjon mellom kommune og næring</i>
	<i>God dialog mellom kommune og landbruksaktører</i>	<i>Støtte opp om reinbeitedistriktets behov Gode medvirkningsrutiner i forbindelse med saker som angår eller påvirker reindriften</i>
	<i>Gode forhold for reindrift</i>	<i>Vektlegge hensyn til dyrehelse i forvaltning og arealbrukssaker</i>

4.6 Bærekraftmål knyttet til næringsliv og sysselsetting

Bærekraftmål	Slik skal vi løse det
8. Bærekraftig økonomisk vekst og anstendig arbeid for alle	<i>Legge til rette for nyetablering av små og mellomstore bedrifter i kommunen</i> <i>Styrke lokale næringsaktører gjennom støtteordninger og tilrettelegging for videreutvikling</i> <i>Legge til rette for at flere fiskere kan levere fisk i Vardø</i> <i>Sette av arealer til industri og næringsutvikling</i> <i>Stille krav til miljøhensyn for nye og eksisterende næringsbygg</i> <i>Legge til rette for en bærekraftig turistnæring. Dette innebærer støtte til utvikling, og krav til miljø- og naturhensyn</i> <i>Anvende turistnæringen til å skape ringvirkninger for nasjonalpark og formidling av kulturarv</i>
9. Solid infrastruktur, inkluderende industrialisering og innovasjon	<i>Tilrettelegge for inkluderende og bærekraftig industrialisering, eksempelvis innen fiskeri</i> <i>Støtte opp om lokal innovasjon og næringsutvikling</i> <i>Anvende bygging av ytre molo til tilrettelegging for videreutvikling av havnebassenget i Vardø By.</i>

5. Areal-, natur og friluftsområder

5.1 Arealstrategi

Samfunnsplanen legger grunnlag for videre arbeid i kommunen, også arealplanlegging. Det er med utgangspunkt i samfunnsplanmessige behov at Vardøs arealplaner rulleres og justeres etter eksisterende og fremtidige behov. I løpet av 2022 skal Vardø kommunes arealplanstrategi og arealplan rulleres. Kommuneplanens samfunnsdel fungerer som overordnet utgangspunkt for arealplanlegging. Dette vil si at det i arbeid med arealplan, vil vektlegges hva som er vedtatt i samfunnsplanen. Fokusområdene rundt bærekraftig utvikling, gode sosiale forhold, ansvarlig forvaltning av naturmangfold, næringsutvikling og fornuftig utnyttelse av marine ressurser vil gjenspeiles i hvordan kommunens arealer fordeles.

5.2 Naturmangfold

Vardø kommune består av store naturområder, med et unikt artsmangfold. Gjennom nasjonalparkordningen og verning av spesifikke områder, ivaretar kommunen sitt naturmangfold både til lands og til vanns.

De spådde klimaendringene de kommende årene vil uten tvil påvirke Vardøs flora og fauna. De siste par årene har Vardø oversteget gjennomsnittstemperaturen som indikerer en arktisk klimasone.

Denne utviklingen kan ikke stoppes på lokalt plan, men det er mulig å fortsette å verne områder med truede arter og unikt naturmangfold.

Gjennom varangerhalvøya Nasjonalpark stadfestes det retningslinjer for inngrep og bruk av området. Dette innebærer at de naturtypene som finnes i nasjonalparken, forvaltes på en mest mulig hensiktsmessig måte.

Fokuset på naturmangfold og ivaretagelse av den flora og fauna vi har i kommunen setter premissene for hvordan Vardø kommune regulerer anvendelse, ferdsel og inngrep i områdene.

Fuglereservatet på Hornøya har til hensikt å ivareta bestander av fuglearter som hekker og lever i arktiske områder på sommerstid. Krykkjer, lundefugl, toppskarv og alke er noen av de fredede artene som benytter Hornøya til hekking på sommerstid. Regulert adgang til øya gjør at deres tilværelse ikke forstyrres i en slik grad at det går ut over bestandene. Klimaendring og dermed temperaturendring i havet kan på sikt påvirke bestandene av fisk som fuglene lever av. Dette vil kunne gi svingninger i bestandene. Det vi som kommune og forvalter av øya kan gjøre i årene som kommer, er å fortsette å regulere besøk til øya, samt legge til rette for forskning og kunnskapsutvikling i reservatet.

Både på land og til havs er forsøpling og forurensning en av hovedutfordringene i årene som kommer. Eierløst marint avfall er å finne i de fleste fjærer og strandsoner i kommunen. Denne problematikken har blitt anerkjent på internasjonalt nivå som en av truslene for både fugl, fisk og annet liv i havet. Det er derfor viktig at vi på lokalt nivå tilrettelegger for strandrydding og forebygging av forsøpling. I årene som kommer, vil Vardø kommune fortsette sitt igangsatte arbeid med strandryddedugnader, deltakelse på nasjonale kampanjer, og aktivt forebygge videre forsøpling lokalt.

En økologisk trussel som har gjort seg gjeldende de siste årene, er ankomsten av pukcellaks. Dette er en svartelistet art i norske vassdrag, ettersom den ikke hører hjemme her, og kan true det opprinnelige artsmangfoldet i og rundt vassdragene. Det er iverksatt aktiv fangst av pukcellaks i Komagelva, og dette er et arbeid som vil være svært viktig i årene som kommer.

5.3 Varangerhalvøya Nasjonalpark

Varangerhalvøya Nasjonalpark har en unik natur, og det vil fokuseres på tre satsningsområder for parkens rolle i Vardø kommune.

Det er politisk vedtatt at Vardø kommune skal fortsette som Nasjonalparkkommune. Dette innebærer at Nasjonalparken har en sentral rolle i kommunens markedsføring utad, og skaper et særpreget i Vardøs destinasjonsutvikling for reiseliv.

Det er lagt til rette for ulike forsknings- og overvåkningsprosjekter om klima, vær og naturmangfold i kommunen. Fra 2021 vil det være vær- og overvåkning i regi av UiT og Metrologisk Institutt. Det vil i en prosjektperiode på fire år være utplassert værstasjoner ved Finnesvatnet og ved Hengebrua i Komagdalen.

Det skal aktivt legges til rette for bruk av Nasjonalparken for lokale og tilreisende. Dette gjennom tydeligere merking, skilting og tilgjengelig informasjon om turstier. I samarbeid med Varanger Museum skal det settes opp besøkssteder for Våtmark i Vardø kommune i løpet av perioden.

5.4 Vernede områder

I Vardø kommune har vi flere vernede naturområder i tillegg til Varangerhalvøya Nasjonalpark. Disse områdene reguleres av egne forskrifter, og hensikten er å ivareta naturområdene slik de er, med det unike naturmangfoldet de har.

For Varangerhalvøya nasjonalpark, landskapsvernområder, naturreservater og vern i Vardø by gjelder følgende forskrifter:

- [Forskrift om verneplan for Varangerhalvøya. Vedlegg 1. Vern av Varangerhalvøya nasjonalpark/Várnjárgga álbmotmeahcci, Båtsfjord, Unjárga/Nesseby, Vadsø og Vardø kommuner, Finnmark](#)
- [Forskrift om verneplan for Varangerhalvøya. Vedlegg 3. Vern av Persfjorden-Syltefjorden landskapsvernområde/ Biezavuona-Oardduvuona suodjemeahcci, Båtsfjord og Vardø kommuner, Finnmark](#)
- [Forskrift om fredning for Oksevatnet landskapsvernområde, Vardø kommune, Finnmark](#)
- [Forskrift om fredning av Barvikmyran og Blodskytodden naturreservat, vedlegg 1, Vardø kommune, Finnmark](#)
- [Forskrift om vern av Komagværstranda naturreservat, Vardø kommune, Finnmark](#)
- [Forskrift om fredning for Hornøya og Reinøya naturreservat, Vardø kommune, Finnmark](#)
- [Forskrift om bruk av motorkjøretøy på barmark langs traktorveger, Vardø Kommune, Finnmark](#)
- [Forskrift om fredning av bygninger og anlegg i Verneplan Vardøhus festning, Vardø kommune, Troms og Finnmark](#)
- [Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer, Kap. 20 – Kystverkets Landverneplan for maritim infrastruktur, Vardø Bymoloer, Vardø kommune, Finnmark](#)

5.5 Friluftsliv

Vardø har et naturgitt fortrinn for friluftsliv. Et rikt naturmangfold, mange stier og god framkommelighet legger til rette for å nyte friluftsliv for innbyggere og tilreisende i alle aldre. Det er allerede satt opp en rekke fugleskjul, tilrettelagt for både fugletitting og familieutflukter. Videre er området fra Krutthuset og Jørns Plass og utover mot Skagen Fyr et gunstig område for nært og lett tilgjengelig friluftsliv. Veien legger til rette for gode opplevelser for innbyggere og tilreisende i alle aldre og med ulik framkommelighet.

Vardø kommune er medlem i Finnmark Friluftsråd, og driver derfor aktivt med merking og utvikling av nye Perleturer, sommer som vinter. Hensikten med dette arbeidet er å motivere og legge til rette for friluftsliv og å kunne bruke naturen på en god måte.

Dersom Vardø kommune blir Nasjonalparkkommune fra 2022, vil dette innebære en mer aktiv formidling av Nasjonalparken og naturområdene i forbindelse med reiseliv. Ved god besøksforvaltning, deriblant informasjonsformidling, tilrettelegging og merking av stier, servicefasiliteter, kan Vardø utvikles til å bli en mer attraktiv friluftslivsattraksjon i årene som kommer.

5.6 Sjøareal

Regulering av Vardø kommunes sjøareal er ivaretatt av interkommunal kystsoneplan for Varanger. Dette planområdet utgjøres av Varangerfjordens sjøområder med bifjorder, avgrenset av kystkontur

og plan- og bygningslovens virkeområde i sjø. Kystsoneplanen er vedtatt for Vardø kommunes sjøområde.

Vardø kommune har som mål å forvalte kommunens sjøarealer på bærekraftig vis. Sjøarealene i kommunen danner grunnlag for verdiskapning og transportveier. For at eksisterende fiskerinæring og eventuell kommende blå næringsutvikling skal utvikles, er det viktig med balanse og kommunikasjon. Videre danner sjøarealene grunnlag for både nasjonale og internasjonale transportruter langs kysten.

Framtiden byr på utfordringer når det kommer til havnivåstigning og endrede sesonger, men også muligheter for utvikling. Ved hjelp av god infrastruktur og tilpasning, kan Vardø kommunes havner i økende grad by på gode liggeforhold for fiskeflåten, samt utvikling av transport og servicetjenester.

5.7 Gjennomføring

Arbeidsområde	Dette vil vi oppnå	Slik skal vi gjøre det
Naturmangfold	<i>Ivareta naturmangfoldet i kommunen</i>	<i>Forhindre ugunstig menneskelig påvirkning i sensitive naturområder Gode løsninger for infrastruktur Ivareta nasjonalpark og vernede områder i Vardø Prioritere vern av skjøre områder</i>
	<i>Fremme god forvaltning av naturområder</i>	<i>Gjøre en helhetsvurdering der hensyn til økologi og naturmangfold stiller sterkt ved nye prosjekter Stille krav til avfallshåndtering og forebygging og håndtering av forurensning til lands og til vanns</i>
Sjøareal	<i>Ivareta kommunens sjøarealer i tråd med forpliktelser til bærekraft og bevaring av naturmangfold</i>	<i>Gjøre gode helhetsvurdering i forbindelse med nye prosjekter i havet og i strandsone</i>
	<i>Forhindre forurensning og forsøpling</i>	<i>Sette strenge krav til bruk og oppbevaring av forurensende stoffer Legge til rette for god avfallshåndtering både privat og for næring</i>
	<i>Legge til rette for bærekraftig verdiskapning basert på marine ressurser i kommunens sjøareal</i>	<i>Veilede og støtte opp om utviklingsprosjekter slik at verdiskapningen i sjøarealer overholder krav til miljø- og klimavennlige løsninger</i>
	<i>Samarbeide med andre kommuner og organer</i>	<i>Se kommunens sjøareal som en del av kystlinjen, og legge til rette for god dialog og godt samarbeid i prosjekter og forvaltning Følge opp regional kystsoneplan</i>
Vernede områder	<i>Forvalte vernede områder og hensynssoner på en god og bærekraftig måte</i>	<i>Inkludere fokus på balansen mellom bruk og vern i utvikling av arealplan, samt ivareta kommunens vernede områder på en god måte</i>

Varangerhalvøya Nasjonalpark	<i>Tilrettelegge for utvikling av nasjonalparkforvaltningen Beholde status som nasjonalparkkommune fra 2022</i>	<i>Utvikle samarbeidet med nabokommuner og nasjonalparkstyret Ta nødvendige grep for å aktivt bruke nasjonalparkkommunestatusen i videre utvikling av vern og bruk av områdene</i>
Hornøya og Reinøya Fuglereservat	<i>Forvalte naturreservatet på en hensynsfull måte</i>	<i>Fortsette regulering av adkomst til øya Formidle viktigheten av sporløs og hensynsfull ferdsel i områdene Legge til rette for forskning på utviklingen i bestandene på øya</i>
Friluftsliv	<i>Gode opplevelser i Vardøs natur for lokalbefolkning og tilreisende</i>	<i>Tilrettelegge for naturopplevelser for alle Fortsette merking av stier og turruter Utvikle Vardø som Perleturkommune Sette opp dagsturhytte og gapahuk Samarbeide med Vardø Turlag og andre foreninger om tilgjengeliggjøring av naturopplevelser <i>Utvikle Vardø som Nasjonalparkkommune, jf. Kriterier for status som Nasjonalparkkommune</i></i>

5.8 Bærekraftmål knyttet til areal, natur- og friluftsområder

Bærekraftmål	Slik skal vi gjøre det
14. Bærekraftig bruk av havet	<i>Minimere forurensning fra marine næringer Forhindre forsøpling fra marin næringsvirksomhet Støtte opp om småskala kystfiskere</i>
15. Bærekraftig forvaltning av naturen	<i>Aktivt delta i en hensynsfull forvaltning av Varangerhalvøya Nasjonalpark Forvalte verne- og hensynsområder på en god måte Legge til rette for sporløs ferdsel i vernede områder Aktivt ta hensyn til naturmangfold og innvirkning på økosystem i større prosjekter Ta aktive grep for reduksjon og fjerning av forsøpling.</i>

6. Boligbygging og tettstedsutvikling

6.1 Boligbygging

Det er en kjent sak at Vardø by og kommunen generelt består av en blanding av bebyggelse fra flere tidsepoker. Dette gir by- og bygdebildet et særpreg. Det skal likevel ikke være en motsetning til ønske om nye boliger. Det er tidligere opprettet boligfelt rundt Engelsvika og utover mot Skagen i dag. Det er rom for å reise flere bygg i eksisterende boligfelt.

Per i dag er manglende tilflytting og pågående fraflytting en hovedutfordring for bosettingsstatistikken i Vardø kommune. For å oppfordre tilflyttere til å bli, er det nødvendig å ha et botilbud som gjør det attraktivt å bli i byen. Her har kommunen en utfordring.

6.2 Tettstedsutvikling

Som nevnt ovenfor, bærer bostedene i Vardø preg av å ha bebyggelse fra ulike tidsepoker. Videre er det ulik grad av vedlikehold av eiendommer og bebyggelse. En del eldre eiendommer og bygg bærer sterkt preg av forfall, og dette har vært tatt opp som en trivselsutfordringer for befolkningen ved flere anledninger.

Det er ønskelig at Vardø skal være en kommune det er hyggelig å både bo i og reise til. Dette understøtter behovet for aktive grep for tettsted- og bygdeutvikling. Kommunen har en ambisjon om å aktivt jobbe sammen med eiere, selskap og foreninger om gode løsninger for fremtiden. Eiere av boliger, næringslokaler og andre bygninger i Vardø oppfordres sterkt til å søke tilskudd om vedlikehold, istandsetting og nødvendig restaurering av sine eiendommer.

Vardøs unike historiske posisjon i Finnmark skal tas med videre inn i fremtiden. Dette vil si at tettsted- og bygdeutvikling i Vardø kommune vil innebære å ivareta historisk viktige bygg, strøk og installasjoner. Vardøs kulturminner er en bærebjelke i stedenes identitet og lokalmiljø. Det er dermed nødvendig å finne en god balanse mellom ivaretagelse av kulturminner og historiske identitetsmarkører, samtidig som det legges til rette for utvikling for fremtiden.

6.3 Fritidsboliger

Vardø kommune består av store arealer med vernede områder, nasjonalpark og LNF-områder. Kommunen har vurdert det som hensiktsmessig å fortette eksisterende hyttefelt dersom det skal bygges flere hytter i kommende år. Dette for å minimere slitasje på LNF-områder, randsoner til nasjonalpark, samt andre vernede områder.

Kommunen ser for seg at det i Komagvær og Persfjord skilles ut tomter til fritidsboliger i to trinn. I trinn en vil det skilles ut tomter til 5 nye hytter i Persfjord og Komagvær. I neste trinn vil det skilles ut fem nye tomter på de respektive stedene. Dette innebærer at det over en periode over noen år, blir totalt 20 nye hyttetomter. Hvor fort disse tomtene blir tatt, avhenger av etterspørsel.

Utover dette er status i eksisterende hyttefelt per dags dato tilsier at det er plass til flere hytter der, fremfor å etablere nye felt i urørte områder. De to nye områdene vil være i randsoner til eksisterende hyttefelt.

6.4 Trafikksikkerhet

Kommunen arbeider for å gjøre trafikkbildet i kommunen tryggere. Dette går ut på flere gode fortau, bedre skilting, endring av fartssoner, overgang fra toveis- til enveiskjørte gater, og forbedring av veikvaliteten. På vinterstid er gode rutiner for brøyting, brøytestikker og strøing nødvendig i dette værharde klimaet. Videre er tilrettelegging for fotgjengere og syklistene et grep for å redusere antall biler i trafikken. Dette vil være et skritt framover for folkehelse, klima og trafikksikkerhet.

For å sikre trygg ferdsel for innbyggere i alle aldre, er det nødvendig med tilpassede fortauskanter, gode vegger, og god merking av fotgjengerfelt. I reformen Leve Hele Livet, fremkommer det et behov for tilrettelegging for at innbyggere skal kunne komme seg fram i og kunne benytte kommunens

fasiliteter. Dette innebærer tilrettelegging for framkommelig for alle, uavhengig av alder eller helsetilstand.

Dette gjenspeiler Vardø kommunes arbeid med bærekraftmål nr. 11: Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige. Under dette er et av delmålene å sørge for at alle innen 2030 har tilgang til trygge, tilgjengelige og bærekraftige transportsystemer, bedre sikkerheten på veiene, særlig ved å legge til rette for kollektivtransport, også for barn, eldre og personer med nedsatt funksjonsevne.

7. Kulturarv

Vardø kommune har en lang og rik kulturarv som står i særstilling i Finnmark. I kommunens kulturminneplan er hovedmålsetningen å ivareta og formidle unike kulturminner og kulturmiljøer i kommunen. Videre danner kulturminner og Vardøs unike historie et unikt utgangspunkt for verdiskapning, spesielt innen reiseliv.

I dag har kommunen to registrerte kulturmiljøer. Det første er Vardøhus Festning med tilhørende bygninger, og det andre er Vardø sentrum, hvor de eldre delene av Østervågen og Vestervågen inngår. Disse kulturmiljøene er områder der kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng.

Kulturminner i seg selv er alle spor etter menneskers liv og virke i vårt fysiske miljø. Begrepet omfatter også steder det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Naturelementer med kulturhistorisk verdi er kulturminner, eller kan inngå som del av et kulturminne. Videre har kommunen totalt 449 SEFRAK-minner fordelt på Vardø by, Kiberg, Komagvær, Smelror, Persfjord og Kavringen.

I Vardøs kulturminneplan har arbeidsgruppen valgt seg ut seks hovedkategorier for kommunens kulturminner. Disse er Vardø i Verden, fiskerihistorien, pomorhandelen, samiske kulturminner, kvensk/norsk-finske kulturminner, krigsminner, og arkeologiske kulturminner.

I forvaltningen av Vardøs kulturarbeid har kommunen spesifikke satsningsområder:

- Sette av hensynssoner i kommende arealplan for å ivareta kulturarv, herunder kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap.
- Vardø kommune vil arbeide aktivt for samarbeid om ivaretagelse av Vardøs historiske bygninger. Bybildet er unikt i Finnmark, og bærer preg av bygningsmasse fra et stort spekter tidsepoker.
- Ivareta og aktivt formidle Tusenårstien i Vardø
- Støtte opp om lokale formidlingsprosjekter som danner grunnlag for næringsutvikling, skaper identitet og stolthet i befolkningen
- Brannverntiltak for tett trehusbebyggelse i Vardø

Ivaretagelse av kulturarv handler også om videreføring. Kommunen har en levende og oppadgående fiskeindustri. Dette har vært en av kommunens økonomiske hjørnesteiner gjennom historien. Fiskeri og sjøfart er like viktig og relevant i dag som for 1000 år siden. Kommunens geografiske plassering nær fiskeområder og internasjonale handelsruter gjør kommunen godt egnet sted for videreutvikling av fiskeindustri, sjøfart og servicetjenester til fartøy. Disse er en del av kommunens strategiske næringsplan, og vil være en videreføring av lange tradisjoner i kommunen.

Det har vært samisk bosetting og tradisjonell bruk av kommunens naturressurser i århundrer. Merking, dokumentering og formidling av disse er en viktig videreføring av denne kulturarven.

Arbeidsområde	Dette vil vi oppnå	Slik skal vi gjøre det
Formidling av kulturarv	<p><i>Formidle Vardøs kulturarv</i></p> <p><i>Anvende historie og kultur i utvikling av reiseliv og næring</i></p>	<p><i>Legge til rette for formidlingsprosjekter for lokale og tilreisende</i></p> <p><i>Tilgjengeliggjøre dokumentasjon på hvordan kommunen var tidligere</i></p> <p><i>Ivareta kommunens kulturminner og kulturmiljøer</i></p> <p><i>Støtte prosjekter og nyetableringer som baserer verdiskapning på Vardøs unike historie og kulturminner</i></p>
Videreføre fiskeri som grunnpilar i Vardøs identitet	<p><i>Ivareta samisk kulturarv i kommunen</i></p> <p><i>Videreføre kystfiske som grunnpilar i Vardøs næringsliv</i></p>	<p><i>Støtteordninger til lokale fiskere</i></p> <p><i>Støtte til nyetableringer i fiskeindustrien</i></p> <p><i>Tilrettelegge for gode liggeforhold</i></p>
Ivareta lokale kulturminner	<p><i>Sikre eldre vernet bygningsmasse</i></p> <p><i>Ivareta kulturmiljøer i kommunen</i></p>	<p><i>Brannsikre gammel tettbebyggelse i tre</i></p> <p><i>Veilede eiere av eldre eiendommer og bygg i forbindelse med sikring og istandsetting av bygningsmasse</i></p> <p><i>Støtte formidlingsprosjekter for kulturminner, kulturmiljø og historie</i></p>

8. Klima og miljø

8.1 Klimatilpasning

Klimaet er i endring, også i Vardø. Historisk sett har Vardø kommune vært tilknyttet arktisk klimasone. Med hurtige endringer, mister Vardø kommune denne tilhørigheten. Dette har store ringvirkninger for natur- og værforhold i kommunen. Forskere understreker mer ekstremvær med intens og uforutsigbar nedbør, endrede sesongvariasjoner og høyere gjennomsnittstemperatur. Dette har konsekvenser for Vardøs naturmangfold, befolkning, infrastruktur og sikkerhet.

8.1.2 Infrastruktur og samfunnsikkerhet

Et aktivt grep for å tilrettelegge for vedvarende fiskerinæring på Vardø Øy, er utbygging av ytre molo. Denne vil skjerme fartøy og andre konstruksjoner i havneområdet. Det er allerede et behov for en roligere indre havn, og behovet for skjerming mot vær og vind vil øke i fremtiden. Med å bygge en ytre molo, ønsker kommunen å legge til rette for både en tryggere hverdag og grunnlag for utvikling i fiskeindustrien i Vardø. Bedrede leverings- og liggeforhold i havna er et av grepene Vardø kommune gjør for å bedre dagens situasjon, samt forberede seg på endringene som kommer.

I Vardøs vedtatte havneplan vises det til hvordan havnivåstigning kombinert med 100årsflom fordrer grep for å sikre at bygg og infrastruktur er rustet for påkjenningen. Det er i dag arbeid med å sikre at utbygde sjateer på Svartnes vil være høye nok til å hindre oversvømmelse av sjøvann.

Infrastruktur må på sikt tåle mer slitasje fra vær og vind, samt sikre at liv og verdier ikke går tapt. Dette er et overordnet mål for å tilpasse seg en hverdag med økende grad av ekstremvær og ujevn nedbør. Dette gjelder ikke bare til havs, men også på land. Tiltak for klimatilpasning vil være en del av utarbeidelse av reguleringsplaner og detaljregulering av utsatte områder.

8.2 Miljø

Ivaretagelse av lokale økosystemer og miljø er en viktig del av bærekraftig planlegging. Ansvarlig utmarksforvaltning, forebygging av forurensning og forsøpling, samt et helhetlig fokus på miljøbevisste valg er veien Vardø kommune velger videre.

Å ivareta miljøhensyn er viktig på alle plan i Vardøsamfunnet, På husholdningsnivå er grønnere valg i hverdagen gode grep for en grønnere og mer bærekraftig hverdag. Miljøhensyn vil også være viktig for næringsliv og verdiskaping. Ansvarlige bedrifter og krav til nyetableringer gagnar en langsiktig verdiskaping. I det offentlige er grønnere valg og en helhetlig tankegang om gode løsninger viktig. Dette vil gjenspeiles i prioriteringer for nysatsning, offentlige anskaffelser og regulering.

8.3 Grønnere hverdag

Valgene vi som innbyggere i kommunen tar til hverdags påvirker både miljø og klima i det store bildet. Kildesortering, valg av transport, reduksjon av matsvinn og økt gjenbruk er noen av de mulighetene vi som enkeltinnbyggere i kommunen kan gjennomføre.

Ifølge IPCCs rapporter er det nødvendig med lokale tiltak og justeringer for å oppnå globale bærekraftsmål. Dette innebærer vaneendringer i befolkningen. Bærekraftsmål 12 er Ansvarlig forbruk og produksjon, og dette er et mål både næringer og enkeltindivider bidrar til. Vardø har valgt å sette søkelys på å halvere matsvinn per innbygger, redusere avfallsmengden, bærekraftige ordninger for offentlige anskaffelser og å sikre at alle har relevant informasjon om og forståelse av bærekraftig utvikling og et levesett som er i harmoni med naturen.

8.4 Gjennomføring

Arbeidsområde	Dette vil vi oppnå	Slik skal vi gjøre det
Forsøpling	<i>Minimere forekomsten av forsøpling rundt i kommunen</i> <i>Fjerne eksisterende forsøpling</i>	<i>Delta på nasjonale og regionale ryddeaksjoner</i> <i>Aktivt formidle viktigheten av å ikke forsøpling i skolen</i> <i>Stille bedrifter til ansvar for avfallshåndtering</i> <i>Legge til rette for gode gjenvinningsmuligheter</i> <i>Legge til rette for sporløs ferdsel langs mye brukte turstier</i> <i>Tilrettelegge for innlevering av herreløst avfall fra hav og land.</i>

Forurensning	<i>Minimere forurensning</i>	<i>Gode rutiner for avfallshåndtering i næringsvirksomheter og industri Gode kontrollrutiner innen transport</i>
Klimatilpasning	<i>Tryggere havneområde for fiskeflåten</i> <i>Trygg infrastruktur og kommunikasjon</i>	<i>Bygge ytre molo for havnen i Vardø Mudre og legge til rette for gode liggeforhold på Svartnes Legge til rette for gode samferdselsårer i og ut av kommunen Skilte og gjøre veinettet i Vardø mer trafikkikkert ved hjelp av regulering og skilting Anvende ROS-analyse i forbindelse med nye prosjekter</i>
Grønnere hverdag	<i>Vekst i lokalt landbruk</i> <i>Kildesortere industriavfall og husholdningsavfall</i> <i>Sirkulære løsninger der det er mulig</i> <i>Redusere matsvinn</i> <i>Legge til rette for økt andel el- og hybridbiler</i>	<i>Tilrettelegge for lokal matproduksjon</i> <i>Samarbeide med ØFAS om utvikling av løsninger for avfallshåndtering</i> <i>Engasjere lokalbefolkning i lokale sirkulære løsninger, som loppemarked</i> <i>Effektiv ressursutnyttelse, også av biprodukter</i> <i>Utfordre lokale tilbydere av matvarer gode ordninger for reduksjon av matsvinn</i> <i>Arbeide for at infrastrukturen i Vardø legger til rette for bruk av el-biler og hybridbiler av privatpersoner og det offentlige</i>
Forskning og utvikling	<i>Tilrettelegge for forskning og utviklingsprosjekter</i>	<i>Legge til rette for forskning på vær og klima Legge til rette for forskning og prosjekter for mer bærekraftige løsninger Legge til rette for innovative næringsprosjekter</i>

8.5 Bærekraftsmål knyttet til klima og miljø

Bærekraftsmål	Slik skal vi gjøre det
2. Matsikkerhet, bedre ernæring, bærekraftig landbruk	<i>Tilrettelegge for økt landbruk i kommunen</i> <i>Tilrettelegge for økt antall kystfiskere som lander fisk i Vardø</i> <i>Tilrettelegge for små og mellomstore lokale bedrifter som produserer mat og andre jordbruksprodukter i kommunen</i> <i>Oppfordre til å benytte seg av lokale alternativer</i>

7. Bærekraftig, moderne energi til overkommelig pris	<p><i>Oppfordre til bruk av el-biler og hybridbiler i der det er gunstig for befolkning og næringsaktører</i></p> <p><i>El- og hybrid-alternativer prioriteres i offentlige anskaffelser</i></p> <p><i>Flere ladestasjoner for elbiler i Vardø kommune</i></p>
8. Bærekraftig økonomisk vekst og anstendig arbeid for alle	<p><i>Legge til rette for nyetablering av små og mellomstore bedrifter i kommunen</i></p> <p><i>Styrke lokale næringsaktører gjennom støtteordninger og tilrettelegging for videreutvikling</i></p> <p><i>Legge til rette for at flere fiskere kan levere fisk i Vardø</i></p> <p><i>Sette av arealer til industri og næringsutvikling</i></p> <p><i>Stille krav til miljøhensyn for nye og eksisterende næringsbygg</i></p> <p><i>Legge til rette for en bærekraftig turistnæring. Dette innebærer støtte til utvikling, og krav til miljø- og naturhensyn</i></p> <p><i>Anvende turistnæringen til å skape ringvirkninger for nasjonalpark og formidling av kulturarv</i></p>
9. Solid infrastruktur, inkluderende industrialisering og innovasjon	<p><i>Tilrettelegge for inkluderende og bærekraftig industrialisering, eksempelvis innen fiskeri</i></p> <p><i>Støtte opp om lokal innovasjon og næringsutvikling</i></p> <p><i>Anvende bygging av ytre molo til tilrettelegging for videreutvikling av havnebassenget i Vardø By.</i></p>
12. Ansvarlig forbruk og produksjon	<p><i>Legge til rette for gjenbruk</i></p> <p><i>Støtte opp om lokale initiativer for gjenbruksformidling</i></p> <p><i>Redusere svinn i lokale produksjonskjeder ved å legge til rette for samarbeid om økt råstoff- og energiutnyttelse</i></p> <p><i>Ha fokus på bærekraftige løsninger i offentlige anskaffelser</i></p> <p><i>Ha fokus på bærekraft gjennom livsløpet på de arenaer der det er naturlig</i></p>
14. Bærekraftig bruk av havet	<p><i>Minimere forurensning fra marine næringer</i></p> <p><i>Forhindre forsøpling fra marin næringsvirksomhet</i></p> <p><i>Støtte opp om småskala kystfiskere</i></p>
15. Bærekraftig forvaltning av naturen	<p><i>Aktivt delta i en hensynsfull forvaltning av Varangerhalvøya Nasjonalpark</i></p> <p><i>Forvalte verne- og hensynsområder på en god måte</i></p> <p><i>Legge til rette for sporløs ferdsel i vernede områder</i></p> <p><i>Aktivt ta hensyn til naturmangfold og innvirkning på økosystem i større prosjekter</i></p> <p><i>Ta aktive grep for reduksjon og fjerning av forsøpling.</i></p>
17. Styrke arbeid for bærekraftig utvikling	<p><i>Oppfordre lokale næringsaktører til samarbeid for å legge til rette for bedre løsninger</i></p> <p><i>Oppfordre relevante aktører til å delta på sektorbaserte tiltak fra nasjonalt hold</i></p> <p><i>Danne arena for nytenking om hva Vardø skal være i framtiden</i></p>

9. Folkehelse og levevilkår

Vardø kommune har et stort ansvar for befolkningens helse, og at alle skal få nødvendige tjenester gjennom hele livet. Dette innebærer gode forhold for utvikling, trivsel og trygghet fra barndom til alderdom. Det demografiske utfordringsbildet med en økt andel eldre i kommunen forutsetter et bredt og tverrsektorielt fokus for å sikre at kommunen utvikles til et aldersvennlig samfunn.

De demografiske tendensene i Vardø peker mot flere eldre og færre i yrkesaktiv alder. For å ivareta gode helsetjenester, er det derfor nødvendig å ta i bruk ny teknologi og jobbe smartere innen mange helsetjenester. Grunnet demografiske og livsstilmessige endringer, vil vi i Vardø se mer av sykdommer som hjertesvikt, diabetes, kols, fedme, demens og kreft. Det er derfor viktig med forebygging av disse diagnosene. Det er en pågående tendens til økning i psykiske lidelser i alle aldersgrupper, og dette er nødvendig å ta tak i.

Vi vil få grupper av barn med sammensatte behov. På grunn av kommunens størrelse vil vi ha en utfordring med gode tilrettelagte tilbud til barn og unge med funksjonsnedsettelse og yngre demente. Det vil være få i brukergruppen og dermed en utfordring å lage gode spesialiserte tilbud til brukerne.

Lov om folkehelsearbeid gir kommunene et stort ansvar i forhold til forebygging og fremme god helse i alle livets faser. Bedre folkehelse gir bedre samfunn, og det er det Vardø kommune ønsker å utvikle i de kommende årene.

Kommunen skal arbeide for ivaretagelse av spesifikke behov blant kommunens samiske befolkning knyttet til folkehelseutfordringer, språk og utdanning. Dette innebærer blant annet at dersom det er behov for samisk undervisning i skolen, skal kommunen ivareta dette behovet. Potensielle folkehelseutfordringer skal også håndteres.

Folkehelsearbeidet skal bidra til å utvikle et lokalsamfunn som fremmer helse, utjevner sosiale forskjeller i helse og deltakelse, gir gode sosiale og miljømessige forhold og bærekraftige helsetjenester. Bedre folkehelse bør innarbeides i alle kommunens ansvarsområder. Dette omfatter blant annet:

- Sammenhengende og robuste tjenester
- Forebygging og tidlig innsats
- Kvalitet og kompetanse
- Innovasjon og digitalisering
- Ivareta behov knyttet til kommunens samiske befolkning
- Utarbeide tverrfaglig folkehelsekartlegging og folkehelseoversikt i kommunen

9.1 Leve hele livet

Reformen Leve Hele Livet legger til rette for at innbyggere har trygge og gode vilkår for trivsel og utvikling gjennom hele livet. Reformen tar utgangspunkt i å kartlegge behovene til kommunens innbyggere i de ulike fasene av livet, for så å legge til rette for utfoldelse gjennom alle faser. Dette resulterer i fokus på trygge og gode oppvekstvilkår for barn og unge, muligheter for trivsel og utvikling for unge voksne, og en god hverdag fra voksenliv til alderdom. Reformen skal være en paraply for arbeid med tilgjengeliggjøring, satsning på gode fritidstilbud, trygg ferdsel i bybildet og resten av kommunen, tilgjengelige aktiviteter og turmål for alle, og trygghetstiltak for de som trenger det.

Praktiske tiltak fra kommunens side vil være å engasjere ergoterapeut i 100% stilling. Dette er et viktig grep for tilrettelegging, og for å kartlegge behov for velferdsteknologi. Dette vil skape et bedre

tilbud for eldre som ønsker å bo hjemme, og gjøre dette tryggere. For å skape bånd og glede mellom generasjonene, vil kommunen arbeide for å tilrettelegge for generasjonsmøter, slik at ungdom og eldre kan treffes for å prate om tilværelsen og interessante temaer fra ny og gammel tid.

9.2 Oppvekstmiljø for barn og unge – en trygg oppvekst varer livet ut

Vardø kommune vil gi barn og unge en trygg og god oppvekst. Vi vil at barna skal trives, gå trygghet og tilhørighet slik at de vil bo her også i fremtiden. Gjennom en god oppvekst skal barn og unge i Vardø være klar for å møte livets utfordringer, ta ansvar for seg selv og ta samfunnsansvar.

Et godt barnehage- og skoletilbud av høy kvalitet fremmer barn og elevers utvikling. Det skal være et trygt og godt læringsmiljø både i barnehage og skole. Barn og elever skal ha utviklingsmuligheter i trygge omgivelser. Gode overganger gjennom hele utdanningsløpet er viktig. Dette innebærer god dialog, gode rutinger og informasjon mellom de ulike tjenestene. Tillit og respekt er viktig for å etablere et godt samarbeid mellom barnehage/skole og hjem til barnets beste.

Folkehelsemessig og utdanningsmessig skal det være tidlig innsats. I de tjenestene som i dag har fokus på barn, unge og familier skal tiltak iverksettes når det avdekkes behov for det. Forebygging og tverrfaglig samarbeid er avgjørende for et godt tjenestetilbud. Det er viktig at interne rutiner og system for oppfølging, kvalitet og forbedring/evaluering skal være på plass.

Vardø kommune har en skole med 1-10 klasse og to barnehager, hvorav en er kommunal og en er privat. Per dags dato har Vardø kommune full barnehagedekning, og dette er et godt utgangspunkt for en god start på en god oppvekst. Barn og unge skal ha en trygg og god oppvekst, og Vardø kommune har disse strategiene framover:

- Gode overganger gjennom hele utdanningsløpet; barnehage, ulike trinn på skole og videregående.
- Gode barnehager og en god skole, med oppfølging av enkeltindividet
- Kvalifisert personale i barnehage og skole etter lovkrav
- Økt fokus på tidlig innsats med et tverrfaglig fokus
- Få på plass interne rutiner og systemer for oppfølging, kvalitet og forbedring/evaluering
- Fortsette det gode arbeidet som gjøres på Vardø skole og forebygge frafall i videregående skole
- Fokus på trafiksikkerhet, bli en trafiksikker barnehage og skole
- Fokus på forebygging av mobbing
- Nulltoleranse for mobbing – barnehage og skole skal handle raskt dersom dette avdekkes.
- Behandle innspill fra barn og unge om bedre skole- og fritidsfasiliteter

9.3 Kultur og idrett

Det prioriterte handlingsprogrammet for utbygging av idretts- og friluftsanlegg er en del av kommuneplanen for idrett og friluftsliv. Det er krav at alle anlegg det skal søkes spillemidler til skal stå i planen. Planen skal gi kommunen et oppdatert og hensiktsmessig styringsverktøy som skal være retningsgivende for kommunens satsningsområde innen idrett og fysisk aktivitet. Den skal avklare hvordan kommunen kan tilrettelegge for idrett og fysisk aktivitet med mål om å bedre innbyggernes helse og livskvalitet, og motvirke uheldig adferd. Arbeid med å opprettholde en aktiv hverdag fra barneår til voksenliv står sentralt her. Dette inkluderer fritidstilbud innen både idrett, friluftsliv og

kultur. Gjennom givende fritidsaktiviteter skapes et godt grunnlag for både helse og trivsel. Planen er derfor nært knyttet til og er svært relevant for folkehelsearbeidet i kommunen.

9.4 Gjennomføring

Tema/mål	Dette vil vi oppnå	Slik skal vi gjøre det
Barn	<p><i>Implementere barneverns-reformen</i></p> <p><i>Sikre barns medvirkning</i></p> <p><i>Meningsfylt fritid for unge</i></p>	<p><i>Søke i barnets nettverk der det er behov for plasseringer av barn eller andre tiltak. Søke interkommunalt samarbeid i forhold til å rekruttere fosterhjem og oppfølging av fosterhjem.</i></p> <p><i>Kompetanseheving av ansatte i barnevernsreformen slik at de har de verktøyene de trenger i forhold til de oppgaver og ansvar reformen tillegger dem. Bruke læringsnettverk</i></p> <p><i>Ha reformen med i budsjettbehandlingen</i></p> <p><i>Tilrettelegge for at ungdomsrådet blir tatt med på råd og får uttale seg i saker som gjelder barn og unge.</i></p> <p><i>Få på plass barnerepresentant ordningen.</i></p> <p><i>Sikre en meningsfylt fritid for unge gjennom kommunale tilbud og tilbud gjennom frivillige.</i></p> <p><i>Generasjonsmøter</i></p> <p><i>Gode tilbud innen kultur og idrett</i></p> <p><i>Ta med barns og unges innspill i vurdering av nye fritidstilbud</i></p>
Vardø kommune vil gi barn og unge en trygg og god oppvekst	<p><i>Gjennom en god oppvekst skal barn og unge i Vardø være klar for å møte livets utfordringer, ta ansvar for seg selv og ta samfunnsansvar</i></p>	<p><i>Skape skole og barnehage med høy kvalitet som fremmer barns og elevers utvikling</i></p> <p><i>Trygt og godt læringsmiljø både i barnehage og skole</i></p> <p><i>Fokus på tidlig innsats, forebygging og tverrfaglig samarbeid</i></p> <p><i>Arbeide spesifikt med å avdekke og forebygge mobbing</i></p> <p><i>Legge til rette for kvalifisert personale i arbeid med barn og unge</i></p> <p><i>Godt kulturskoletilbud og fritidstilbud</i></p> <p><i>Involvering av ungdomsråd i saker som omhandler barn og ungdom</i></p>
Leve hele livet/ Eldre	<p><i>Aldersvennlig samfunn</i></p>	<p><i>Lokalmiljøet skal oppleves som trygt, inkluderende og tilgjengelig.</i></p>

	<p><i>Legge til rette for universell utforming i alle offentlige bygg, samt få næringslivet med på laget i forhold til universell utforming.</i></p> <p><i>Bli en demensvennlig kommune blant annet gjennom kurs innen demens til handelsstanden.</i></p> <p><i>Legge til rette for fysisk aktivitet og natur opplevelser gjennom tilrettelagte turstier tilpasset personer med nedsatt funksjonsevne.</i></p> <p><i>Mobilisere frivilligheten gjennom å etablere et system for å rekruttere, og følge opp frivillig arbeid. Se på frivilligheten som en ressurs.</i></p> <p><i>Vurdere støtteordninger for å bedre tilrettelegge for aktive frivillige organisasjoner</i></p> <p><i>Hjelpe eldre i en digital hverdag gjennom kurs slik at medvirkning, kommunikasjon og informasjon blir mer tilgjengelig.</i></p> <p><i>Forbygge ensomhet</i></p> <p><i>Lage møteplasser for eldre</i></p> <p><i>Generasjonsmøter</i></p> <p><i>Ha reformen med i budsjettbehandlingen</i></p> <p><i>Sørge for sammenheng i tjenestene kommunalt og mellom kommune og spesialisthelsetjeneste.</i></p> <p><i>Se på hva kommunen mangler av bindeledd mellom hjemmet og institusjon.</i></p> <p><i>Ta i bruk mulighetene velferdsteknologi gir som et supplement til tjenester.</i></p> <p><i>Legge til rette for at befolkningen kan bo trygt hjemme lengst mulig.</i></p> <p><i>Bruke frivilligheten om en ressurs.</i></p> <p><i>Ha riktig kompetanse tilgjengelig i kommunen</i></p>
<i>Sammenhengende helsetjenester</i>	
<i>Bærekraftige helsetjenester</i>	

9.10 Bærekraftsmål knyttet til folkehelse og oppvekstvilkår

Bærekraftsmål	Slik skal vi gjøre det
11. Gode samfunn	<p><i>Legge til rette for trygg framkommelighet for alle</i></p> <p><i>Finne gode løsninger for kollektivtransport</i></p> <p><i>Bedre sikkerheten på veiene i Vardø kommune</i></p> <p><i>Gjøre Vardø til et bedre sted å bo i alle faser av livet</i></p> <p><i>Legge til rette for å skape flere arenaer for mennesker å møtes</i></p>
16. Bærekraftig samfunnsutvikling og inkluderende institusjoner	<p><i>Tilrettelegge for et mangfoldig næringsliv i kommunen</i></p> <p><i>Tilrettelegge for møteplasser på tvers av generasjoner</i></p> <p><i>Skape samspill mellom eksisterende næringsliv</i></p> <p><i>Sikre at Vardøs innbyggere møtes på like vilkår i møte med det offentlige</i></p>

10. Bærekraft i Vardø

Bærekraftsmål vil aktivt inkluderes i utarbeidelse av samfunnsplanen, der det utformes aktive grep for måloppnåelse innen de ulike temaene.

Bærekraftmålene som er valgt til å ligge til grunn for samfunnsplan og arbeid med bærekraft i kommunen er en kombinasjon av Bystyrets valgte bærekraftsmål, og delmål planlegger har inkludert der det gagnar arbeidet med en bærekraftbasert samfunnsplanlegging. De tre dimensjonene natur, økonomi og sosiale forhold fungerer som et overordnet utgangspunkt som gjenspeiles i planleggingen.

Omgitt av et unikt naturmangfold og sårbar økologi, har kommunen i sin samfunnsplan og arealplanlegging et ansvar for god forvaltning av områder og naturmangfold. Varangerhalvøya Nasjonalpark dekker store deler av fastlandet i Vardø, sammen med hensynssoner og vernede områder. Kommunen har et ansvar for miljø- og naturvennlig arealplanlegging og samfunnsplanlegging.

Kommunen har i alle år livnært seg på de rike økologiske ressursene i havet. Proteiner fra havet er en av Vardøs fremste ressurser, og marine næringer har en naturlig plass i videre næringsutvikling i kommunen. I et bærekraftperspektiv vil dette si at kommunen og aktører skal legge ansvarlig utnytting av ressurser og minimering av forurensning og forsøpling til grunn for all drift. Dette gjelder fra start til slutt – tydelige krav til miljøhensyn ved oppstart, ansvarlig uttak, og ansvarlig

Den sosiale dimensjonen av bærekraft legger grunnlag for hvordan Vardø kommune ivaretar sine innbyggere, og legger til rette for trivsel, utvikling og utfoldelse i alle aldre. Helse, utdanning, fritidstilbud og trivsel er viktige nøkkelelementer i kommunens arbeid med sosiale bærekraftsmål.

10.1 Implementering av bærekraft i kommunens arbeid

Bærekraftsmål	Slik skal vi gjøre det
2. Matsikkerhet, bedre ernæring, bærekraftig landbruk	<i>Tilrettelegge for økt landbruk i kommunen</i> <i>Tilrettelegge for økt antall kystfiskere som lander fisk i Vardø</i> <i>Tilrettelegge for små og mellomstore lokale bedrifter som produserer mat og andre jordbruksprodukter i kommunen</i>
3. God helse og livskvalitet	<i>Styrket ivaretagelse av mor og barn i tid før og etter fødsel</i> <i>Aktivt arbeide for styrket tilbud innen mental helse i Vardø</i> <i>Aktivt forebygge rusmiddelmisbruk i kommunen</i> <i>Arbeide for et mer trafiksikkert Vardø</i>
4. Inkluderende, rettferdig og god utdanning for alle	<i>Oppfordre til og tilrettelegge for at unge finner en utdanningsvei de trives med og fullfører</i> <i>Tilrettelegge for videreutdanning for unge voksne og voksne i kommunen</i>

7. Bærekraftig, moderne energi til overkommelig pris

*Aktivt rekruttere elever til Nasjonal Sjømatlinje
Tilrettelegge for samarbeid mellom næringsliv og utdanningsinstitusjoner*

*Oppfordre til bruk av el-biler og hybridbiler i der det er gunstig for befolkning og næringsaktører
El- og hybrid-alternativer prioriteres i offentlige anskaffelser
Flere ladestasjoner for elbiler i Vardø kommune*

8. Bærekraftig økonomisk vekst og anstendig arbeid for alle

*Legge til rette for nyetablering av små og mellomstore bedrifter i kommunen
Styrke lokale næringsaktører gjennom støtteordninger og tilrettelegging for videreutvikling
Legge til rette for at flere fiskere kan levere fisk i Vardø
Sette av arealer til industri og næringsutvikling
Stille krav til miljøhensyn for nye og eksisterende næringsbygg
Legge til rette for en bærekraftig turistnæring. Dette innebærer støtte til utvikling, og krav til miljø- og naturhensyn
Anvende turistnæringen til å skape ringvirkninger for nasjonalpark og formidling av kulturarv*

9. Solid infrastruktur, inkluderende industrialisering og innovasjon

*Tilrettelegge for inkluderende og bærekraftig industrialisering, eksempelvis innen fiskeri
Støtte opp om lokal innovasjon og næringsutvikling
Anvende bygging av ytre molo til tilrettelegging for videreutvikling av havnebassenget i Vardø By.*

11. Gode samfunn

*Legge til rette for trygg framkommelighet for alle
Finne gode løsninger for kollektivtransport
Bedre sikkerheten på veiene i Vardø kommune
Gjøre Vardø til et bedre sted å bo i alle faser av livet
Legge til rette for å skape flere arenaer for mennesker å møtes*

12. Ansvarlig forbruk og produksjon

*Legge til rette for gjenbruk
Støtte opp om lokale initiativer for gjenbruksformidling
Redusere svinn i lokale produksjonskjeder ved å legge til rette for samarbeid om økt råstoff- og energiutnyttelse
Ha fokus på bærekraftige løsninger i offentlige anskaffelser
Ha fokus på bærekraft gjennom livsløpet på de arenaer der det er naturlig*

14. Bærekraftig bruk av havet

*Minimere forurensning fra marine næringer
Forhindre forsøpling fra marin næringsvirksomhet
Støtte opp om småskala kystfiskere*

15. Bærekraftig forvaltning av naturen

*Aktivt delta i en hensynsfull forvaltning av Varangerhalvøya Nasjonalpark
Forvalte verne- og hensynsområder på en god måte
Legge til rette for sporløs ferdsl i vernede områder*

16. Bærekraftig samfunnsutvikling og inkluderende institusjoner

Aktivt ta hensyn til naturmangfold og innvirkning på økosystem i større prosjekter

Ta aktive grep for reduksjon og fjerning av forsøpling.

Tilrettelegge for et mangfoldig næringsliv i kommunen

Tilrettelegge for møteplasser på tvers av generasjoner

Skape samspill mellom eksisterende næringsliv

Sikre at Vardøs innbyggere møtes på like vilkår i møte med det offentlige

17. Styrke arbeid for bærekraftig utvikling

Oppfordre lokale næringsaktører til samarbeid for å legge til rette for bedre løsninger

Oppfordre relevante aktører til å delta på sektorbaserte tiltak fra nasjonalt hold

Danne arena for nytenking om hva Vardø skal være i framtiden

11. Medvirkning i planprosessen

Det er plan- og byggesaksbehandler i kommunen som har hatt hovedansvar for utforming av utkast til kommuneplanens samfunnsdel. Forrige samfunnsplan er fra 2001, og det har derfor vært en prosess med å utarbeide en helt ny plan, med utgangspunkt i oppdatert regelverk, nasjonale og regionale forventinger, og omstillinger i Vardø kommune. I utarbeidelsen av utkast til samfunnsplanen, er eksisterende temaplaner og strategier gjennomgått, og inkludert i planen.

Videre er det hentet inn innspill til prioriteringer og tiltak fra ansvarlige enhetsledere innen sektor for Pleie, omsorg, helse og sosial (POHS), og grunnskole, barnehage og kultur (GBK). Dette for å inkludere fagvurderinger i samfunnsplanen. Representanter fra utvalg for Teknisk, Næring og Plan (TNP) har deltatt på arbeidsmøte om samfunnsplanen.

Etter utarbeidelse av førsteutkast til kommuneplanens samfunnsdel, ble en kortversjon av planen publisert på kommunens nettsider den 29. april 2022. Her inviteres kommunens innbyggere til å lese gjennom, og komme med innspill direkte til planansvarlig, enten via telefon eller epost.

Den 5. mai 2022 ble det arrangert folkemøte i kultursalen på Vardø flerbrukshus. Dette ble annonsert på kommunens nettsider i forbindelse med publisering av utkast, samt på kommunens facebookside. Ordfører introduserte møtet, og planansvarlig presenterte plan, samt tok imot innspill til planen fra de frammøtte. Dette møtet ble annonsert i lokalavisen Østhavet.

Utvalg for POHS har lest gjennom plan i møte 4/22 og godkjent planen. Planen i sin helhet har ikke vært oppe til politisk gjennomlesing i GBK og TNP grunnet møteplan for våren.

Den 20. juni har planansvarlig vært på medvirkningsmøte hos elever i 5 og 7. klasse. Det ble gjennomført en kort presentasjon av hva planen er og innebærer, påfulgt av gruppearbeid og oppsummering med innspill. Denne typen møter vil bli gjennomført med ungdomstrinn på høsten. I løpet av sommeren vil det bli avholdt kulturell byvandring for de yngste elevene, og i den forbindelse skal planansvarlig være til stede for å få innspill fra barna. Innspill fra barn og unge innhentes gjennomføres jf. Plan- og bygningsloven §5-1 andre ledd.

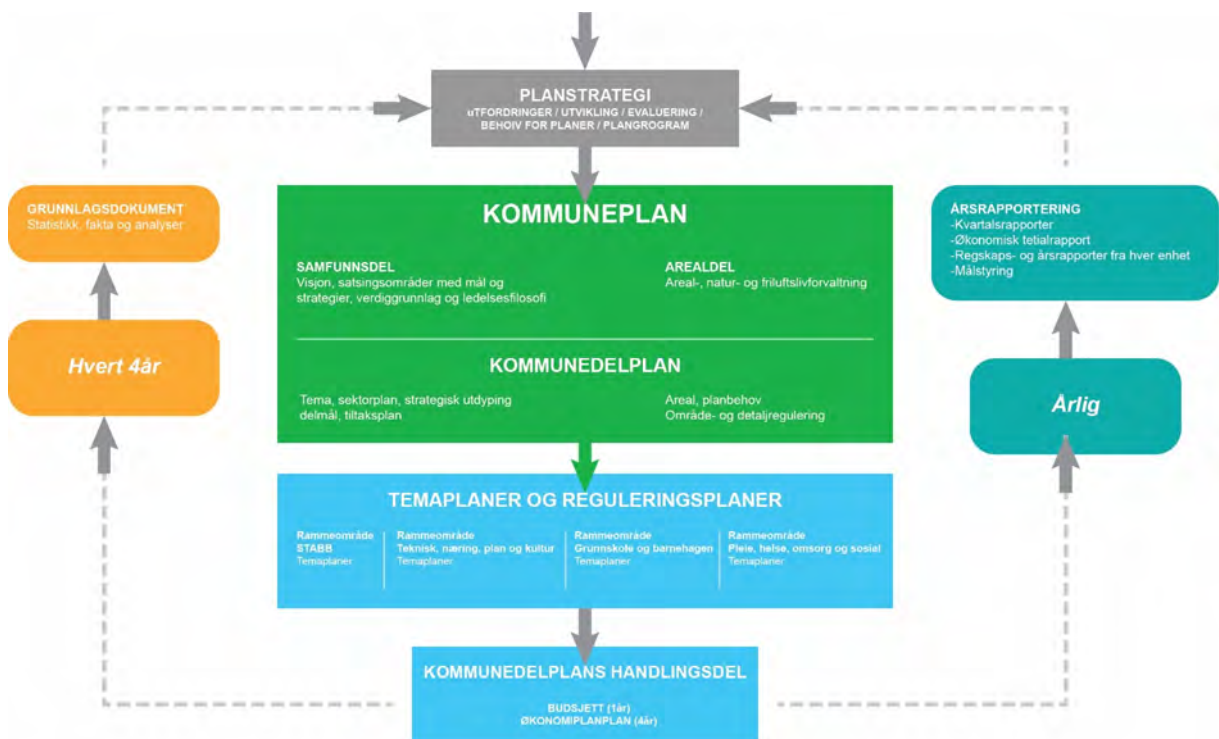
Den 22. juni er det invitert til medvirkningsmøte for lag og foreninger, slik at interessegruppers representanter kan komme med innspill i kraft av sine gruppeinteresser. Dette er siste

medvirkningsmøte før utkast til kommuneplanens samfunnsplan sendes til høring og offentlig ettersyn. Innspill fra dette møtet er tatt med i dette utkastet.

Endelig forslag til Kommuneplanens samfunnsdel ble behandlet og sendt til høring i Formannskapsmøte som sak 40/22 den 30.06.2022. Dersom det kommer innspill fra interesseorganisasjoner eller andre i løpet av høringsperioden i sommer, vil disse innspillene bli behandlet sammen med høringsvar.

12. Slik skal kommuneplanens samfunnsdel følges opp

Kommuneplanens samfunnsdel legger grunnlaget for videre arbeid med temaplaner og prioriteringer i øvrige handlings- og økonomiplaner. Temaplaner og økonomiplaner er styrende for hvordan visjoner innen spesifikke arbeidsfelt. Tydelig delegering av ansvar og spesifikke mål vil styrke kommunens gjennomføringsevne for realisering av kommuneplanens samfunnsdel i sin helhet.

Figur: Det kommunale plan- og styringsdokumentet.

Kommuneplanens samfunnsdel inngår i en større overordnet planstrategi for utvikling av kommuneplan, temaplaner og reguleringsplaner. Det er avgjørende at det er en tydelig sammenheng mellom kommuneplan, temaplan, reguleringsplaner og kommuneplanens handlingsdel.